

Bonnie Jo Campbell

Aan de rivier

Vertaald door
Bert Meelker

Artemis & co

1

DE STARK STROOMDE DOOR DE LUS BIJ MURRAYVILLE ZOALS het bloed door het hart van Margo Crane stroomde. Ze roeide stroomopwaarts om carolina-eenden, tafeleenden en visarenden te zien en tussen de varens naar tijgersalamanders te zoeken. Ze dreef stroomafwaarts om sierschildpadden te zien zonnen op omgevallen bomen en de reigers te tellen van de kolonie bij de begraafplaats van Murrayville. Ze meerde aan en volgde ondiepe zijriviertjes om kreeften te vangen of waterkers en wilde aardbeien te plukken. Haar voeten waren vereelt door scherpe stenen en glasscherven. Als Margo zwom, slikte ze levende witvisjes in en voelde ze de Stark door haar lichaam stromen.

Zewaaddetussen kronkelige boomwortels door om waterslangen te vangen en liet de rivier de wondjes van hun niet-giftige beten schoonspoelen. Of ze verleidde een bijtschildpad ertoe zich met zijn kaken vast te klemmen aan een tak, zodat ze het dier kon meenemen naar opa Murray. Die kookte er soep van en vertelde de kinderen dat bijtschildpad eten net zo iets was als dinosaurius eten. Margo was de enige die met de oude man mee mocht als hij ging vissen of zijn strikken ging controleren, want ze kon urenlang stilzitten op de voorsterven van The River Rose, zijn kleine teakhouten boot. Als ze de neiging kreeg om te praten of een kreet te slaken, moest ze in plaats daarvan juist stil zijn en kijken en luisteren, had ze geleerd. Haar opa noemde haar Elf of Riviernimf. Haar neefjes noemden haar Nymfo, alleen meestal niet op plekken waar de oude man hen kon horen.

Margo – voluit Margaret Louise – en haar neefjes waren vertrouwd met het modderige water en de sterke stroming, en ze waren vertrouwd met het zand en het slib tussen hun tenen, dat ze in yoghurtbakjes en ijsbekers schepten en tussen hun vingers door lieten sijpelen om verzakkende stalagmieten en wankel kastelen te bouwen. Of ze holden de rivieroever uit en hakten door aarde en wortels om instortende grotten en tunnels te maken. Als een kind te lang op een zompige plek bleef staan en tot boven zijn knieën wegzakte, hoefde het maar een kik te geven of iemand trok het eruit. 's Zomers liepen ze naakt of zo goed als naakt rond en plukten regenwormen van mossig hout, en kikkerdril van tussen verzonken boomwortels, of bouwden ze vloten van drijfhout en paktouw. En ze leerden aan het oppervlak van de rivier de nood eronder te herkennen: op een dag, toen Margo acht was en Junior, haar lievelingsneefje, negen, hadden ze een oom gered die dronken in het water was beland.

Allemaal visten ze in ondiepe plekken op karper, zonnebaars en voorn, maar het gebied stroomafwaarts van Murray Metaalbewerking lieten ze links liggen: daar braakte een rioolbuis een mengsel van afvalwater, machineolie en oplosmiddelen uit in de rivier – sommige vissen hadden vreemde tumoren, knobbels rond hun lippen en rafels aan hun kieuwen. Op winderige dagen dreef de leemkleurige rook van de fabriek over de rivier helemaal naar hun veranda, en al deden ze de ramen dicht, dan nog drong de rook door de kieren in de houten vloer en rond de deuren het huis binnen.

De Murrays waren een koppig geslacht en Bernard Crane was al net zo koppig, ook al was hij de bastaardzoon van Dorothy Crane en de oude Murray, uit diens aanval van overspeligheid, die hem na verloop van tijd werd vergeven door een echtgenote die ondanks – of misschien juist dankzij – haar vergevingsgezindheid jong is gestorven. De oude Murray had Dorothy Crane gesmeekt hun kind zijn achternaam te geven, maar zij liet 'vader onbekend' op de geboorteakte zetten. Sommige mensen beweerden dat Dorothy indiaans bloed had en dat Bernard daarom zo klein was; anderen zeiden dat ze haar kind niet genoeg moedermelk had gegund omdat de oude man weigerde zijn wettige echtgenote te verlaten voor haar, en weer anderen, onder wie Cal Murray, ontkenden dat Bernard überhaupt een Murray

was. Maar toen Bernard Crane, die door iedereen kortweg Crane werd genoemd, en Luanne, zijn vrouw, jaren later een prachtig dochtertje met groene ogen kregen, waaide er van de overkant van de rivier een vlag van verzoening over en claimden alle Murrays verwantschap met Margo. De andere vrouwen waren zelfs de moeder van het meisje een tijdje welgezind, maar meestal noemden ze Luanne een 'vrije geest'. En dat was niet als compliment bedoeld.

Als het weer het toeliet, zwommen Margo en haar neefjes de hele dag. Zelfs wanneer de rivier door de droogte zo laag stond dat je naar de overkant kon lopen, zwommen ze naar de grote boerderij van de Murrays op de noordoever, waar tante Joanna de was ophing of brood bakte en oom Cal hen soms met een jachtgeweer op kleiduiven liet schieten of met een .22 geweer op blikjes en flessen. Vandaar was het eenvoudig rechtover zwemmen naar het huis onder de hoge bomen van de Cranes, waar Luanne vaak aan het eind van de drijvende steiger in het enige beschikbare beetje zon languit in een ligstoel lag, met het bovenstukje van haar bikini los. Luanne bakte daar even bruin als de broden van Joanna en hief haar hoofd en opende haar ogen alleen om af en toe een slokje te nemen van de aangelengde witte wijn uit een weckfles vol smeltende ijsblokjes die naast haar stond. De geur van de cacaoboterlotion waarmee ze zich insmeerde dreef over het water, en de jongens konden hun ogen niet van haar afhouden.

Tegen de avond, als Margo naar huis roeide, zwom of dreef, werd haar moeder in afwachting van haar terugkeer wakker en stond, een beetje wankel op haar benen soms, op de steiger voor haar klaar met een handdoek, haar lievelingshanddoek, een heel grote, met oerwoudbladeren. Margo klappertande terwijl haar moeder haar in die handdoek wikkelde en knuffelde. Pas op dat moment rook ze in de wolk van cacaoboter haar moeders zoete wijnadem. En als ze dan met hun armen om elkaar heen over de steiger en langs de oever naar het huis liepen, zei Luanne: 'Nog even volhouden, Margaret Louise.' Op de veranda keken ze of er bloedzuigers op Margo zaten en bestrooiden eventuele achterblijvers met zout. Nadat ze hadden gedoucht, pakte Luanne haar fles wijn en ging naar bed om tv te kijken of aan haar twaalf uur slaap te beginnen, maar Margo installeerde zich op

de bank en wachtte, soms bladerend in haar boek over Annie Oakley – de scherpshutter in de wildwestshow van Buffalo Bill – tot haar vader thuiskwam van de middagploeg bij Murray Metaalbewerking. Margo kon eindeloos naar haar stuurse gezicht kijken. Annie zag er heel natuurlijk uit met haar buksen en jachtgeweren, en Margo dacht dat ieder meisje een geweer over haar schouder wilde. Maar toen ze dat aan haar moeder vertelde, had Luanne vermoeid opgemerkt dat ze niet begreep hoe Annie Oakley het voor elkaar gekregen had om ‘zo vaak te schieten, zonder ook maar een van die hufters om zeep te helpen’ dat Margo er nooit meer over begonnen was.

Na een zware storm of plots invallende dooi zwol de rivier aan tot een kolkende watermassa die allerlei wrakstukken van stroomopwaarts aanvoerde: niet goed vastgelegde boten of stukken van vloten en steigers die tegen bomen te pletter waren geslagen. Er kon van alles aanspoelen op de oever: grote vaten, beschimmelde boeien aan nylon touwen, kadavers van dieren. Maar het water sleurde ook van alles mee wat door de Murrays niet goed was vastgelegd of wat ze niet konden vastleggen: zand uit de zandbak, varkensmest van de zes varkens in de wei, palen van tuinhekken en tomatenstutten die vanaf de vorige zomer buiten waren blijven liggen, speelgoed, voerbakken van de honden, en duizenden patroonhulzen van naast de schuur. Het jaarlijks wassende water schrobde de hollen van de muskusratten, verdrong de mollen, voerde vuurtonnen mee, sloeg stukken van de oever af en spoelde hele stukken land kaal. Toen de sneeuw in februari een keer vroeg smolt, waren de Cranes een hele stapel brandhout kwijtgeraakt die te dicht bij de waterkant had gestaan.

De dood van Margo's opa, op haar veertiende, was net zo'n slag voor de hele familie als het wassende water aan het eind van de winter. Alles verkilde; de oude generatie en al de onzichtbare lijn en lijntjes waarmee de Murrays bijeen waren gehouden, werden weggevoerd. Als het ook maar even mocht, had Margo aan het ziekbed van opa op de zonneveranda gezeten. Na de begrafenis ging ze naar buiten met oom Cal, deed vijftien patronen in zijn Marlin.²² grendelgeweer, precies zo een als Annie Oakley had gehad, stak haar arm door de riem, schouderde het geweer en richtte. Na de eerste keer missen raadde Cal haar aan in kleermakerszit te gaan zitten en de geweer-

riem strakker aan te halen. De veertien schoten daarna troffen de papieren schietschijf net links van de roos en zaten allemaal vlak bij elkaar. Twaalf van de schoten hadden samen een gat gemaakt met een doorsnee van nog geen twee centimeter. 'Hoe is het in godsnaam mogelijk?' zei Cal, terwijl hij met zijn vinger over het papier streek. 'Zo heb ik van mijn leven nog niet geschoten. Schandalig gewoon.' Oom Cal eiste de eer op haar te hebben leren schieten, en hoewel Margo zijn aanwijzingen had opgevolgd, had ze zich toch vooral laten leiden door het geweer zelf. Dat had haar armen stilgehouden, waarop verdriet haar schot had geperfectioneerd.

Toen Cal Murray directeur van Murray Metaalbewerking werd, dwong hij zijn zonen in de zomermaanden aan de slag te gaan, in plaats van de godganse dag bij de rivier rond te lummelen. Rond die tijd begon Margo's moeder zich op te maken en bleef ze 's middags urenlang weg. Als de schemering inviel kwam ze weer thuis, tot op de avond in juli waarop Margo niemand op de steiger aantrof. In haar groot uitgevallen witvisnet zat een reuzenbovist, zo wit als de maan en groter dan haar hoofd. Margo was uit de rivier gekomen en stond op de steiger met in haar handen de grote schedelwitte paddenstoel, die ze van plan was in plakken te snijden en te bakken voor het avondeten. Het kleine huis van de Cranes was donker. Toen ze het licht aan deed, zag ze het briefje op de keukentafel. Ze las en herlas het, maar begreep niet wat er stond. Luanne had vaak gezegd dat ze het hier niet uithield, maar was er altijd geweest. Margo krabde aan haar enkel en ontdekte een vette bloedzuiger. Ze had niet het geduld om hem met zout te laten verschrompelen. In plaats daarvan pakte ze een groot mes, sloeg met het houten heft op de kop van het beest en duwde en draaide net zo lang tot hij als rode drab op de tegels van de keukenvloer viel.

Misschien waren de neergang van Murray Metaalbewerking en de eruit voortvloeiende werkloosheid in Murrayville na de dood van de oude Murray het onvermijdelijke gevolg van de economische ontwikkelingen aan het eind van de jaren zeventig, of misschien was het slechte management van Cal er debet aan. En wellicht was wat er de dag na Thanksgiving met oom Cal en Margo gebeurde ook niet te ver-

mijden geweest. Nadat Margo twee gootsteenladingen borden had afgewassen, stuurde tante Joanna haar de keuken uit.

‘Ga naar buiten, naar het feest, en maak plezier met de andere kinderen,’ zei Joanna. ‘Wegwezen jij.’

‘Eerst mijn spijkerbroek aantrekken,’ zei Margo. Ze droeg de jurk met lange mouwen die ze van Joanna altijd aan moest als ze meeking naar de kerk, zelfs al was het alleen maar om er ingemaakte spullen af te geven. Het lijfje van de jurk was oké, maar de rok viel tot over haar knieën.

‘Wat is er mis mee om je te kleden als een meisje?’ vroeg Joanna. ‘Ga naar ze toe en zeg tegen je neef Junior dat hij niet meer van die rock-’n-rollplaten moet draaien. Laat hem countrymuziek opzetten.’

Het feest was in volle gang. Uit de speakers die in de bomen waren gehangen klonk ‘Smoke on the Water’. Joanna loodste haar naar de deur, duwde haar jack in haar handen en stuurde haar de kou in. Margo trok haar jurk open en plooid hem bij haar middel om, zodat hij korter werd. Dit was het eerste feest zonder opa Murray en Margo miste zijn dominante aanwezigheid. Over het bevroren gras slenterde ze naar haar vader, die in een serieus gesprek gewikkeld was over lassen. Omdat het haar niet lukte zijn aandacht te vangen, liep ze naar het geplunderde varken aan het spit. Hank Slocum, de oom die door Margo van de verdrinkingsdood was gered, sneed plakken varkensvlees af en deed die in een grote aluminium pan. Tijdens het snijden zag Margo een lang wit bot tevoorschijn komen. Hank Slocum woonde een kleine kilometer stroomopwaarts met zijn vrouw en hun zes kinderen in een paar stacaravans op het land van de Murrays. Julie Slocum, een klikspaan van dertien, was aan het flirten met hun neef Junior, die in kleermakerszit bij de pick-up zat en geen aandacht aan haar schonk. Billy Murray, die een paar maanden ouder was dan Margo, liep een paar jonge kinderen te commanderen, onder wie zijn broertjes, de tweeling Toby en Tommy. Terwijl ze toekeek, zei hij dat ze op handen en voeten naar de plek moesten kruipen waar de mannen aan het hoefijzerwerpen waren en dat ze in het schuim van hun glazen tapbier moesten spugen. De mannen hadden niets in de gaten en telkens als een van hen een plastic glas aan zijn mond zette, kraai-

den Billy en de kleine kinderen het uit van plezier. Margo ging naast de zwarte labrador Moeliggen en was net grommend en blaffend met hem aan het praten toen oom Cal met de neus van zijn schoen zachtjes tegen haar ribben schopte. 'Hé, Elf, als je ooit wilt jagen, zul je eerst moeten leren hoe je een hert moet villen.'

Margo kwam overeind en trok haar jurk nog eens op rond haar taille. Cal stond erom bekend dat hij complimentjes uitdeelde aan meisjes als ze er mooi uitzagen, dus deden ze daar allemaal hun best voor.

'Als je wilt, kan ik je het nu wel leren,' zei hij met een dikke tong.

Hoewel haar vader had gezegd dat ze bij de mannen uit de buurt moest blijven als ze dronken – ook bij hemzelf – ging Margo met haar oom Cal mee naar de witgeschilderde schuur. Ze streek haar haar glad om er zeker van te zijn dat het niet alle kanten uit piekte. De houtkachel was uitgegaan, maar het was er nog warm, dus deed Cal zijn jack uit en gooide dat op de vloer van aangestampde aarde. Ze was er niet op bedacht dat Cal haar tegen zich aan zou trekken, en toen hij dat deed, struikelde ze en duwde hem tegen het leeggehaalde karkas, dat begon te zwaaien en een bloedlucht verspreidde.

Toen Cal haar kruin kustte, drukte ze haar gezicht tegen zijn brede borst en voelde ze zijn dikke flanellen overhemd tegen haar wang. Ze hield van zijn leerachtige geur, al rook hij ook naar varkensvlees en bier. Hij pakte haar steviger beet en tilde haar helemaal van de grond, zodat haar gezicht op gelijke hoogte kwam met dat van hem, iets wat hij gedaan kon hebben toen ze nog klein was. Alleen was ze net vijftien geworden.

'Wou je morgenvroeg mee jagen? Om vijf uur?'

Margo knikte, hoewel ze tante Joanna's verschrikte gezicht had gezien toen Cal een paar dagen geleden had geopperd dat hij Margo zou meenemen op de eerste dag van het jachtseizoen, en niet een van hun vijf zonen. Margo spartelde met haar benen alsof ze zwom.

Terwijl hij haar nog steeds een paar decimeter boven de grond hield, kustte Cal haar op haar mond. 'Hoe vond je dat? Niet erg, toch?'

Margo moest zich bedwingen om niet naar adem te happen. Op school had ze in het trappenhuis met een paar jongens gezoend en in een verlaten hut stroomopwaarts had ze met een vriend van Junior

allerlei manieren van zoenen uitgetprobeerd – hard en zacht, snel en traag. Toen ze er zeker van waren dat Junior helemaal onder zeil was, hadden Margo en die vriend hun kleren uitgetrokken. Margo dacht dat niemand wist dat ze het met hem had gedaan, maar misschien wist Cal het toch. Cal verplaatste haar in zijn armen alsof ze zijn bruid was die hij over de drempel droeg. Hij was een knappe man – dat had haar moeder ook altijd beweerd. Toen Cal Margo op zijn grote jack op de grond neerlegde, probeerde Margo rustig te blijven ademen. Zodra Cal haar betastte, moest ze denken aan de keer dat hij haar had leren schieten en haar handen en armen in de juiste positie had gebracht en haar verteld had dat ze tegen de trekker moest duwen, niet eraan trekken. Een geweer afvuren moest voor de schutter als een verrassing komen, zei hij, ook al waren al zijn handelingen daarop gericht.

‘Je bent zo mooi,’ fluisterde hij. ‘Schandalig mooi.’

Cal was de knapste man van de stad, had haar moeder gezegd, maar waar was haar moeder om haar uit te leggen wat er nu gebeurde? Margo wist dat het verkeerd was en dat haar vader razend zou zijn, maar ze zei geen nee. Nee zeggen was als een kogel afschieten met een geweer: die kon je nooit meer terughalen. Nee roepen zou ze misschien oefenen als dit achter de rug was, maar voorlopig zou ze Cal vertrouwen. De jas onder haar hoofd gleed weg en toen ze opzijkte naar de deur, rustte haar oor op de aangestampte aarde. Ze rook bloed, schimmel en muizenpis terwijl Cal boven op haar lag te bewegen. Op het moment dat ze naar het raam op het westen keek, waardoor een gouden licht naar binnen viel dat warm aanvoelde op haar wang, zag ze een meisjesgezicht. Even dacht Margo dat het haar eigen weerspiegeling was, maar het was Julie Slocum. Het kind sloeg haar hand voor haar mond en verdween.

‘Dat was zo erg toch niet?’ zei Cal na afloop.

Ze wist dat Cal niet verwachtte dat ze iets zou zeggen. Niemand verwachtte ooit dat ze wat zei. Zelfs haar leraren niet. Voordat ze antwoord kon geven op een vraag die in de klas werd gesteld, moest ze altijd eerst bedenken hoe datgene wat haar gevraagd werd in verband stond met alle andere dingen die ze wist. Als ze dan uren later in haar eentje in haar boot op de rivier naar waterkevers zat te kijken, kwam

ze soms op het antwoord. In gedachten wiskundevraagstukken oplossen ging haar makkelijker af als ze roeide, hoe cellen zich deelden was makkelijker te begrijpen wanneer ze onder water was.

Was het zo erg geweest? Margo trok haar slipje weer aan. Als ze niet heel bewust ademde, zou ze dat nog vergeten te doen, dacht ze. Ze keek om zich heen om te zien wat er nog meer was veranderd. Niet het hertenkarkas of de spinnenwebben of de geur van bloed. Oom Cal lachte zoals hij altijd lachte. Ze moest weg uit deze schuur en er van buitenaf naar kijken om te achterhalen wat er zojuist was gebeurd.

Maar toen kwam Margo's vader binnengestormd. Cal was opgegaan en deed net de knopen van zijn gulp dicht toen haar vader, die nauwelijks groter was dan Margo, de deur opensmeet en Cal met zijn werkmansschoen tegen zijn mond schopte. Margo hoorde botten kraken en twee rood-witte klompjes sprongen over de grond – tanden van oom Cal. De twee halfbroers, die bekendstonden om hun opvliegendheid, gromden tegen elkaar als beren. Cal gaf Crane een vuistslag tegen zijn kaak, zo hard dat Margo een bot hoorde breken.

Net nadat de vader van Margo Cal zo'n kopstoot had gegeven dat er een rib kraakte, kwam tante Joanna de schuur binnen. Ook een stuk of tien anderen kwamen aanzetten en keken toe, een paar in de schuur zelf, anderen vanuit de deuropening of door het vieze raam. Julie Slocum glipte naar binnen en aaide Margo's haar. Margo rook de petroleumucht die om haar nichtje heen hing, van de kachels waarmee haar familie hun stacaravans verwarmden. Cal lag inmiddels op de grond en Joanna stond met haar lange rug over hem heen gebogen. Boos fluisterend veegde ze met een zakdoek bloed van zijn mond. Cal fluisterde ter verdediging iets terug, waarop iedereen ineens zijn mond hield. 'Die kleine slet heeft me hierheen gelokt, Jo, maar ik zweer dat ik haar niet heb aangeraakt.'

Iedereen bleef zwijgen en verroerde zich niet, totdat Julie naar de deur schuifelde. Iemand kuchte en de mensen begonnen te mompelen.

Joanna keek Margo aan. 'Val dood,' zei ze.

Margo kniep haar ogen tot spleetjes en keek naar Cal alsof ze de Marlin op hem richtte en verwachtte dat hij iets zou zeggen of zelfs zou knipogen om aan te geven dat hij niet meende wat hij daarnet

had gezegd. Het was begonnen met het overlijden van haar opa in januari en het vertrek van haar moeder in juli, en nu was de kloof tussen haar en de anderen onoverbrugbaar geworden. Zelfs haar vader, die zei dat ze overeind moest komen, leek ver van haar af te staan.

Toen ze naast hem in de pick-up zat, eiste haar vader dat ze zou vertellen wat er was gebeurd, maar ze zei niets. Ze reden naar het parkeerterrein van het politiebureau, waar hij haar smeekte met hem naar binnen te gaan. Hij deed zelfs een korte poging haar uit de pick-up te trekken, maar ze klampte zich met haar linkerhand aan de knop van de versnellingspook vast en met haar rechter aan de stoelruining. Aan Cal had ze geen weerstand geboden, maar weerstand bieden was snel geleerd. Toen ze 's avonds in bed lag en niet kon slapen, hoorde ze een uil roepen: Oehoe, oehoe, wie komt naar je toe? Fluisiterend deed ze hem na. Ze stelde zich voor dat ze op het beest richtte en hem van zijn stomme rustplaats in de ceder schoot. Door het raam zag ze dat het licht in het huis van de Murrays aan de overkant van de rivier nog steeds aan was en ze hoorde zacht de muziek.

De volgende ochtend werd Margo wakker van haar vader, die aan de andere kant van de muur lag te kreunen. Nadat ze het slot op zijn deur met een botermesje had opengepeuterd, zag ze hem met een gezwollen gezicht en onder de bloedkorsten op zijn bed liggen, een wolk van bessenbrandewijn om zich heen. Hij vroeg om een biertje. Margo haalde zijn nog onaangebroken twaalfpak bier naast de koelkast vandaan, schopte het de veranda af en buiteland voor zich uit naar de bosjes voor zijn raam, totdat de verpakking scheurde. Ze maakte een blikje open, liet het schuim over haar hand stromen, nam een grote teug van het overgebleven bier en spuwde het uit. Daarna plaatste ze het blikje op een stronk. Een volgend, ongeopend blikje klemde ze in de gaffel van een boom, waarna ze zich even inhield om te luisteren naar het klaaglijke koeren van een duif op de bevroren grond. Met dezelfde trieste roep als die van hem zei ze dat hij weg moest gaan. Vervolgens plaatste ze een derde blikje bier tussen een stel stekelige frambozentakken. Ze ging door tot ze alle twaalf blikjes in het bos had opgezet. In haar hand had ze het .20 jachtgeweer van haar vader en in haar zak zaten twaalf patronen. Ze liep een

paar meter terug, stopte vier patronen in het magazijn, laadde door, haalde de trekker over en schoot het eerste blikje aan flarden. Zonder een spier te vertrekken ving ze de terugslag op. Ze laadde door, duwde de kolf steviger tegen haar schouder, vuurde weer en zag een tweede blikje uit elkaar spatten. Het bier vloog drie meter de lucht in. In het schemerlicht schoot ze het ene bierblikje na het andere kapot, tussendoor alleen de tijd nemend om haar geweer te laden. Ze snoof de heerlijke geur van het kruit op. Elk schot galmde door het bos en over het water.

In de slaapkamer van haar vader ging het licht aan. Ze zou hem naar het ziekenhuis brengen. Terwijl ze wachtte tot hij naar buiten zou komen, luisterde ze naar het water van de Stark, dat op weg was naar de dam bij Confluence, waarachter de Kalamazoo-rivier liep, die uiteindelijk uitmondde in Lake Michigan. Haar schouder klopte.

2

EEN JAAR LATER, OP DE ZONDAG VOOR THANKSGIVING, ZAT Margo in de ochtendschemering een eindje stroomopwaarts van haar huis op haar knieën tussen twee ceders naar een zes-ender te kijken die tussen de bevroren bladeren naar eikels wroette. Ze had alle tijd om het hert te bestuderen: zijn donkere hoeven en ranke poten, zijn bruine borst, zo breed als die van een man, zijn zware gewei, zijn witte siken en hooghartige blik. Toen het hert de geur van een hinde opsnoof, hief het zijn kop en sperde zijn neusgaten open. Margo schouderde haar geweer en drukte haar wang tegen de kolf. De rivier leek haar arm en oog te leiden toen ze op het hart en de longen richtte, de trekker overhaalde – en beng. Pas op het moment dat ze overeind kwam, kreeg ze in de gaten dat haar knie nat was en dat er zich ijs vormde op de stof van haar spijkerbroek.

In de slaapkamer van haar vader ging het licht aan. Tegen de tijd dat hij zich had aangekleed, zijn schoenen had aangetrokken en hoofdschuddend en grommend naar buiten kwam, had ze het hert al op een slee naar de schommel achter het huis gesleept. Haar derde hert in vijf dagen.

‘Zo is het genoeg. Het is afgelopen met jagen, meid,’ zei Crane, waarna hij haar hielp de poten af te zagen en het beest met een ketting om zijn hals omhoog te hijsen. Hij ging op een eikenstronk aan de oever zitten en haalde zijn slaggersmes over een slijpsteen. Het water onder hem was zwart en koud. ‘Heb je me gehoord, Margo, over dat het afgelopen is met jagen? Zeg eens wat. Of heb je je tong verloren?’

‘Ik heb je gehoord,’ zei ze, nauwelijks meer dan fluisterend.

De afgelopen zomer en herfst had Margo bij de 4-H Club, de jeugdvereniging waarvan ze lid was, een cursus ‘schieten en jagen’ gevolgd bij meneer Peake, en ze was erg blij geweest toen hij zei dat haar ‘rustige aard’ haar schietprestaties ten goede zou komen.

‘Je mag op van alles en nog wat schieten, alleen geen herten meer.’

Margo knikte, maar toen viel haar oog op iets in de grijze mist: een oranje papier dat aan de berkenboom naast de oprit was geprikt. Tussen de esdoorns, eiken en bitternoten stond één gladde berkenboom, waarin Luanne met een priem Margo’s leeftijd en lengte had bijgehouden. Zo onopvallend mogelijk sloop Margo naar de zijkant van het huis.

‘De vrieskist zit helemaal vol, Margo. We hebben meer dan genoeg vlees.’ Crane keek met half toegeknepen ogen stroomopwaarts, alsof het roze aan de horizon zijn argwaan wekte.

Hoewel Margo heel behoedzaam liep, kraakten de bevroren bladeren onder haar voeten.

‘Dat je zestien bent, wil nog niet zeggen dat je je niet aan de wet hoeft te houden,’ zei Crane. Om de scherpte van het mes te controleren zette hij het lemmet op een luciferboekje, dat hij vervolgens in zijn zak liet glijden, waarna hij het mes nog twee keer over de slijpsteen haalde. Hoewel hij klein van stuk was, had hij een krachtige stem, die ver droeg. ‘Die jachtvergunning daar op je jack geeft je het recht één hertenbok te schieten, Margo, en geen drie.’

Op donderdag, de eerste dag van het jachtseizoen, hadden ze haar eerste hert gevild en uitgebeend, en ’s avonds hadden ze er een paar koteletten en biefstukken van in lichtgroen diepvriespapier gewikkeld, maar het merendeel hadden ze met behulp van een aan de keukentafel vastgeklemd gehaktmolen tot wildburgers verwerkt door het magere hertenvlees te mengen met rundvet van de supermarkt waar Crane nu werkte, en waar hij slechts de helft verdiende van wat hij vroeger beurde. Het tweede hert dat ze had geschoten, hadden ze ook ontweid, maar het karkas daarvan hadden ze na wat rondbellen in de laadbak van hun pick-up gelegd, afgedekt met een zeil en afgeleverd bij een vader van acht kinderen die net zijn baan bij Murray Metaalbewerking had verloren.

Toen Crane achteromkeek en Margo zonder naar hem te luisteren zag wegschuipen, plantte hij het mes in de boomstronk en kwam over-eind. ‘Verdomme, kind. Ook al ben je niet van plan om antwoord te geven, je moet wel gewoon luisteren als ik tegen je praat.’

Margo stak haar arm uit, maar het oranje papier was te hoog aan de boom geniet. Een tel later stond Crane naast haar de handgeschreven tekst te lezen.

MURRAYS JAARLIJKE THANKSGIVINGVIERING, VRIJDAG 23 NOVEMBER stond er, plus het adres aan Stark River Road, alsof iedere Murray dat niet al kende. Verder stonden er eenvoudige tekenin-getjes op van een varken, een kalkoen en een pastei, ongetwijfeld ge-maakt door tante Joanna, want niemand anders zou de moeite heb-ben genomen om zo’n uitnodiging op te sieren.

‘De klootzak,’ zei Crane. Hij klemde zijn kaken zo hard op elkaar dat het spiertje bij zijn oor trilde. Hij sprong een paar keer omhoog om het papier te pakken, maar kon er niet bij.

Margo bedacht dat dit het werk van haar neefje Billy moest zijn, die nu bijna net zo lang was als Cal, flaporen had die meer dan twee centimeter uitstaken van zijn hoofd en die Margo verschrikkelijk pestte op school. Nadat hij haar een maand geleden bijna had overre-den toen ze naar huis liep – ze moest in een greppel vol braamstrui-ken springen – had Margo op de parkeerplaats van de school een doodgereden bosmarmot op de achterbank van zijn Chevrolet Ca-maro gelegd. Als wraak was Billy daarna gewapend met een schaar in de hal van de school achter haar opgedoken en had een heel stuk van haar lange donkere paardenstaart afgeknipt. Tegen haar vader had ze gelogen en gezegd dat ze dat zelf had gedaan. Crane had zijn hoofd geschud en toen ze hem haar staart gaf, had hij die om zijn hand ge-wonden en in de zak van zijn jack gestopt, zoals hij ook met het brief-je van haar moeder had gedaan.

Junior Murray lette altijd op haar op school, maar toen Cal hem die zomer voor de derde keer had betrapt op wiet roken, had hij hem naar een militaire academie ergens in het westen gestuurd. Voor die tijd was Margo er vaak tussenuit geknepen om Junior op te zoeken in de verlaten hut een stukje stroomopwaarts die hij ‘het marihuana-huis’ noemde. Af en toe had Margo een trekje van zijn joint genomen,

maar ze hield niet van het lome gevoel dat ze eraan overhield. Soms, op weg naar de hut, zag Margo haar nichtje Julie Slocum, die in haar eentje op de oever van de rivier zat mee te zingen met een transistor-radio. Margo overwoog wel een praatje met haar te maken, maar als Julie zich een jaar eerder met haar eigen zaken had bemoeid, zou niemand van Cal en Margo hebben geweten en was alles gebleven zoals het was.

Toen Crane met grote passen was weggelopen, streek Margo met haar vingers over de littekens in de gladde bast van de berk. Voordat Luanne ervandoor was gegaan, had ze gemeten hoe groot Margo op haar veertiende was en toen bleek dat ze dat jaar niet was gegroeid, had Luanne geen nieuw kerfje gemaakt. 'Meer zit er niet in, denk ik,' had ze gezegd. 'Je bent uitgegroeid.'

Crane kwam terug met zijn kettingzaag en rukte net zo lang aan de startkabel tot de motor begon te brullen. Margo kon nog net op tijd een stap naar achteren zetten voordat haar vader de punt van de zaag ter hoogte van zijn bovenbeen in de berk zette. Zaagsel stoof alle kanten op en met één precieze, kwaadardige haal scheidde haar vader de boom van zijn wortels. Hij was groter dan Margo had gedacht: de kruin bleef een ogenblik hangen in een grote moerascik, waarna hij verder naar beneden stortte en in zijn val een tak van de eik meenam. Toen de berk tussen de pick-up van de Cranes en het huis op de grond belandde, verpletterde hij een kruidenstruikje dat in het voorjaar heerlijk zoet geurde. Crane zette zijn voet op de stam van de gevelde boom en zaagde er een stel blokken af die in de kachel pasten. Aangekomen bij de uitnodiging maaide hij die met de motorzaag aan flarden. Margo stond ervan te kijken hoeveel halen er nodig waren om het woord 'Murrays' te vernietigen.

'Waar haalt die hufter het lef vandaan?'

Margo slikte.

'Als je iets op je hart hebt, Margo, vertel het dan. De ernstige blik in die grote ogen van je, daar kan ik 's ochtends vroeg niet tegen.' Crane zaagde nog een stuk of zes blokken voor de kachel af, zette de motor uit en wierp de zaag in de laadbak van zijn pick-up. 'Wou je er al over praten?'

Ze moest zich inhouden om geen nee te schudden.

‘Hij moet niet denken dat hij ons zo kan beledigen,’ zei Crane voordat hij in de pick-up klom en het portier met een klap dichttrok. Op het moment dat hij gas gaf, braakte de uitlaat roet uit en groeven de achterwielen van de Ford zich in de ijskorst op hun smalle oprit. Toen hij uit zicht was, hoorde Margo op de weg grind opspatten en even later het luide ronken van de uitlaat toen de pick-up een stukje stroomafwaarts over de brug reed.

Nee, ze was nog niet zover dat ze erover kon praten. En ze was ook niet zover om oom Cal ‘te laten weggroten in de gevangenis’, zoals haar vader zei. Ze wilde dat Crane geduld met haar had. Als hij niet zo als een gek tekeer was gegaan met de motorzaag, maar haar een voetje had gegeven, had ze bij het papier gekund. Ze zou het van de boom hebben getrokken en samen met het keukenafval hebben verbrand. In plaats daarvan lagen er nu overal snippers oranje papier en ieder snippertje zou Crane elke dag weer herinneren aan de uitnodiging, tot de eerste flinke sneeuwbuï. Maar een paar dagen later zou het papier oranje afgeven op de sneeuw en tegen de tijd dat die in het voorjaar smolt, zouden er nog steeds snippers over zijn.

Margo liep naar de schommel, sloeg haar arm om het opgehesen hert en keek uit over de rivier. Misschien was de uitnodiging helemaal niet bedoeld om Crane te beledigen. Het was aannemelijker dat die bedoeld was als een handreiking om de problemen van vorig jaar voor één dag te vergeten en samen te eten, te drinken en plezier te maken. Margo zou het fijn vinden om Joanna weer te zien; die had haar leren koken zoals haar moeder nooit had gekund. Luanne kon nog een pan met water laten aanbranden, beweerde Crane altijd. Joanna zou al druk bezig zijn met pasteien te bakken voor vrijdag: gehakt, appels, pompoen en walnoten. De jongens waren goed in noten kraken met een hamer, maar van daarna de inhoud uit de dop peuteren kregen ze al snel genoeg, dus dat klusje lieten ze altijd aan Joanna en Margo over. Haar neefjes waren als broers voor haar, behalve Billy, die nog steeds boos was dat opa The River Rose, zijn teakhouten roeiboort, niet aan hem maar aan Margo had gegeven. Als Cal zijn excuses zou aanbieden voor wat hij had gedaan en gezegd, en hij haar vader weer bij Murray Metaalbewerking zou aannemen als voorman, zou alles weer helemaal goed komen. Dan zou haar vader zijn licht-

blauwe supermarkststofjas kunnen verruilen voor zijn oude overall met het witte vakje boven de borstzak waarop in cursieve rode letters de naam CRANE was gestikt, en zouden ze de tandartsrekening weer kunnen betalen.

Margo trok het aangezette mes uit de boomstronk en liep terug naar haar hert, het grootste van de drie die ze tot dan toe had geschoten. Ze had de anus al dichtgebonden en wilde de eerste grote snede die ze moest maken zo snel mogelijk achter de rug hebben, want ze wist dat deze derde keer haar niet makkelijker zou afgaan dan de eerste of de tweede. Na die beginsnede, waarmee ze het hert van een dood beest in vlees veranderde, zou ze zich beter voelen. Ze had ervan staan te kijken dat het doden het makkelijkst was. Crane zou haar helpen met het villen en ontweien als ze het hem vroeg, maar opa Murray had haar op het hart gedrukt die dingen zelf te doen. Ze stak het mes ongeveer een centimeter onder de plek waar de ribben samenkwamen in het vlees, duwde met vaste hand op de bovenkant van het lemmet en reet het hert van zijn borstbeen tot aan zijn ballen open. Ze sneed door huid, vlees en vet, en sloot haar ogen toen de ingewanden in een zinken teil gutsten.

Op het moment dat bij de boerderij van de Murrays een geweer-schot klonk waarvan het geluid over de rivier dreef, liet Margo haar mes in de teil met kronkelige, dampende darmen vallen. Er klonk een tweede schot. De vier beagles van de Murrays sloegen aan en sprongen tegen het hout en kippengaas van hun hok op. Het gejang van de zwarte labrador echode over het water. Margo had vaak met haar rug tegen die hond zitten lezen, had hem meegenomen in haar roeiboot en met hem gezwommen. Maar de afgelopen zomer had ze van Crane niet mogen zwemmen of de rivier oversteken, onder geen beding.

Een derde schot weerklonk aan de overkant van de rivier.

Margo was bang geweest voor deze dag, de dag waarop Crane haar oom zou doden. Dan zou Crane achter de tralies verdwijnen en zou zij helemaal alleen zijn. Sinds haar moeder anderhalf jaar geleden was vertrokken had Margo niets meer van haar vernomen. Het briefje, op blauw papier met reigers, dat ze op de keukentafel had achtergelaten, luidde: *Lieve Margaret Louise, Ik hoop dat je weet dat ik je niet in de steek laat. Ik wil je wel meenemen, maar eerst moet ik mezelf zien te vinden*

en dat lukt me hier niet. Zorg goed voor je vader, ik neem gauw contact met je op. Liefs, mama. Margo was bang geweest dat als ze niet heel zorgvuldig met het papier omging de donkerblauwe inkt zou verdampen, de reigers zouden opvliegen van de pagina en het papier zelf zou oplossen tot er niets meer restte dan een zweempje cacaoboter en een paar druppels wijn.

Een vierde schot weerklonk over het water.

Margo keek in het gat dat ze in de halfbevroren grond had gemaakt om de ingewanden van haar hert in te begraven. Ze wist dat ze snel in actie moest komen om de misdaad van haar vader te verdoezelen en de sporen uit te wissen. Ze pakte de schop en de bottenzaag, wierp ze in de boot en roeide naar de overkant. Ze legde aan en klom de wal op. Toen ze langs de witte schuur kwam, werd ze misselijk, maar ze liep gewoon door tot ze de nieuwe witte Chevy Suburban van Cal zag staan. De banden waren plat. Cal, een grote, breedgeschouderde kerel, stond naar de gedeukte achterkant van haar vaders weggrijpende Ford te kijken.

‘Crane, klootzak! Dat waren gloednieuwe winterbanden!’

Opgelucht leunde Margo tegen de schuur.

Naast Cal stond tante Joanna, in haar jurk en schort, zonder jas, met in haar ene ruw uitzierende hand een appel en in de andere een dunschiller. Margo was haast bereid Cal alles te vergeven, als ze dan weer samen met Joanna kon zitten appels schillen in de grote keuken van de Murrays, naast de brandende houtkachel, terwijl Joanna zong of vertelde over haar leerlingen van de kookcursus bij de 4-H Club, waar Margo vroeger ook bij hoorde.

Op woensdag, de dag voor Thanksgiving, zat Margo aan haar kant van de rivier naar het huis van de Murrays te kijken toen een hert met hoog opgeheven poten het paadje naast de witte schuur af kwam en naar de oever liep. Het dier dronk en keek daarna stroomafwaarts, waardoor Margo zicht kreeg op zijn volmaakte profiel. Margo hief haar geweer, nam het plekje vlak achter de voorpoot op de korrel en richtte toen net iets hoger om te compenseren voor de werking van de zwaartekracht over die grote afstand. Vervolgens vuurde ze de kogel kalm in het hart en longen van het beest, en ving de terugslag op.

Ze had niet zeker geweten of het van een afstand van dertig meter raak zou zijn, maar het hert zakte door zijn knieën en viel voorover in het zand alsof het een buiging maakte. Margo wachtte een paar minuten om te kijken of de Murrays opgeschrokken waren door het lawaai, maar niemand kwam naar buiten om poolshoogte te nemen. Ze nam het grote mes mee in de roeiboot en huiverde bij het vooruitzicht dat ze het hert moest afmaken door zijn halsader door te snijden – dat zou ze misschien ooit moeten doen, had meneer Peake haar gewaarschuwd –, maar toen ze bij het dier aankwam, was het al dood. Dit hert afschieten betekende dat oom Cal het niet kreeg, en Billy ook niet.

Ze sloeg haar armen om de hals en de borst van het hert en probeerde hem op te tillen, maar hij was te zwaar. Het lukte haar wel het achterstuk deels in haar boot te krijgen, maar zijn borst kreeg ze niet in beweging. Uiteindelijk kwam ze op het idee om met haar hoofd naar voren onder het lijf van het beest te kruipen. In de koude modder wurmde ze zich op haar buik zo ver onder het beest tot ze er helemaal onder zat. Ze rook de geuren van muskus en urine, rook bloed, aarde, mos en zweet en voelde zijn warme gewicht op haar nek en rug. Toen het hert boven op haar lag en de modder haar neus, haar jack en haar broek en sokken binnendrong, was ze bang dat ze zou stikken. Ze herinnerde zich wat meneer Peake altijd zei: dat ze voordat ze schoot eerst rustig moest worden door haar ademhaling en hartslag te vertragen. Ze verzamelde al haar kracht, tilde haar hoofd op onder de kin van het hert en kwam langzaam omhoog. Ze richtte zich op op haar knieën, waardoor het hert als een bloederige mantel om haar heen kwam te liggen. Daarna kwam ze overeind en gleed het hert van haar rug. Met een smak belandde het dier op de voorsteven van The River Rose. Twee poten bungelden in het water. Hij was zo zwaar dat het haar moeite kostte om tegen de stroom in naar huis te roeien.

Toen Crane thuiskwam van zijn werk, probeerde Margo net het warme, zachte lichaam van de tien-ender aan zijn gewei de wal op te slepen.

‘Wat ben je verdomme aan het doen?’

Ze hield open en keek hem aan.

‘Je moet ophouden met die slachting, meid.’ Hij schudde zijn

hoofd. 'Straks krijgen we nog een boete als ze je betrappen en daar heb ik het geld niet voor. Godsamme, wat ben ik aan een borrel toe – één borrel.'

Margo begon weer aan het hert te trekken, maar zijn achterpoten zaten verstrikt in de wortels van de gifsumak. Ze bleef aan het beest rukken en wilde het niet loslaten omdat ze bang was dat het in het water zou vallen en dan kon ze van voren af aan beginnen.

'Luister,' zei Crane. 'De Murrays hoeven maar te bellen, en als er dan zo'n kloot van een jachtopziener langskomt en al dat vlees in de diepvries ontdekt, zijn we de pineut.'

Margo wist dat hij zich geen zorgen hoefde te maken. Cal had Crane niet eens aangegeven toen die laatst zijn banden had lek geschoten. Ze hoefde niet te verwachten dat haar vader zou begrijpen waarom ze die herten moest doden – ze begreep het zelf niet eens –, maar als ze er een in het vizier kreeg, moest ze schieten, dat was voor haar even natuurlijk als ademen.

Toen Margo opnieuw trok, sprong Crane van de wal en sjoerde de hoef en achterpoot los uit de wortels. Hoofdschuddend duwde hij tegen de onderkant van het beest om haar te helpen het op de wal te krijgen en daarna met de lier omhoog te takelen.

'Je bent een geweldige schutter. Hoe je het voor elkaar krijgt weet ik niet, maar elk schot is raak.' Hij gaf haar een klopje op haar rug, veegde wat vuil weg en liet zijn arm op haar schouder rusten. 'Heb je soms een moddergevecht gehouden met dat hert?'

Margo lachte naar hem. Ze bedacht dat dit de eerste keer was dat hij zijn arm om haar heen had geslagen sinds ze vorige maand de eerste prijs had gewonnen tijdens een schietwedstrijd met klein-kalibergeweren van de 4-H Club. Ze had pal naast hen gestaan toen meneer Peake tegen haar vader zei dat ze het griezelig goed had gedaan en dat dat eigenlijk een wonder was, aangezien ze geschoten had met Cranes oude enkelschots Remington 510, met een gewone metalen korrel.

'Jij bent de enige reden dat ik nog leef en nuchter ben, Margo, dat mag je nooit vergeten.' Hij snoof en rook daarna aan haar jack. 'Je ziet eruit als een engel, maar je ruikt als een rottend hert.'

Toen hij naar binnen ging om zijn mes te halen, snuffelde Margo

aan haar mouw. Aan de overkant van de rivier kwam Billy uit de schuur. Hij had het grote braadspit vast bij de poten en trok het meter voor meter over de bevroren bodem. Het spit was gemaakt van een groot, overlangs doorgezaagd olievat. Margo mocht blij zijn dat ze het hert ongezien thuis had gekregen.

Ondertussen kwam tante Joanna naar buiten op haar gevoerde rubberlaarzen en in een lange geruite wollen jas. Achter haar aan sleepte het uiteinde van een oranje verlengsnoer. Met in haar armen een kluwen gekleurde kerstlichtjes die al brandden, liep ze in de richting van het vlot op olievaten. Vorig jaar had Margo haar geholpen haakjes in de rand van het vlot te draaien, zodat het er feestelijk uit zou zien als de avond viel en de lichtjes weerkaatsten op het water. Na het feest voor Thanksgiving zouden de Murrays het vlot aan land trekken en met een ketting vastleggen aan een boom om het te beschermen tegen ijs en overstromingen.

‘Ik weet dat je je tante Joanna mist,’ zei Crane toen hij terugkwam. ‘Ik weet dat het niet makkelijk is zonder moeder. Maar als je het maar uit je hoofd laat om naar dat feest te gaan.’

‘Ik heb wel een moeder,’ fluisterde ze. ‘Ergens.’

Aan de overkant liet Joanna haar snoer met lampjes in de rivier vallen, en Margo zag het uiteinde ervan een paar meter stroomafwaarts kronkelen en flikkeren. Hoewel ze het risico liep een schok te krijgen, lachte Joanna waarschijnlijk toen ze de lampjes uit het koude water viste. Margo hoorde Joanna’s stem in haar hoofd zeggen: hou op met tobben, Elf, en zing met me mee! Niemand houdt van sombere meisjes.

Joanna was degene geweest die *De kleine scherpschutter* van de plank in de hal had gehaald toen Margo belangstelling kreeg voor schieten. De jongens van Murray hadden geen van allen over een meisje willen lezen. Op de afbeelding van Annie Oakley op de kaft was met zwart krijt een snor en een baard getekend, maar het was Margo gelukt die voor het grootste deel uit te gummen, zodat er alleen een grijze schaduw over Annies gezicht lag. Margo was nieuwsgierig naar de vreemde kleren waarin Annie van top tot teen was gehuld, zoals haar hoge kraag en maillot onder haar rok. Ze kon zich helemaal verliezen in de melancholieke uitdrukking op Annies gezicht.

Margo wist dat Crane wilde dat ze ook met mensen buiten de familie bevriend raakte. En Margo had ook zeker belangstelling voor de andere kinderen op school, maar die hielden haar zwijgzaamheid voor arrogantie en haar trage antwoorden als ze met haar praatten voor domheid. Crane wilde dat ze meer zei, maar de kalmte en rust van het afgelopen jaar hadden bij haar juist een verlangen naar meer kalmte en rust opgeroepen, en Margo wist niet of daar ooit verandering in zou komen. Stilte bood haar de gelegenheid te peinen, niet alleen over Cal en wat er vorig jaar was gebeurd, maar ook over haar opa; dan voelde ze opnieuw de zachtheid van zijn perkamenten huid en het verdriet en de angst waarvan hij op de veranda blijk had gegeven toen hij stervende was. Stilte bracht herinneringen boven aan het gesteun en gezucht van haar moeder als die op winterdagen te somber was geweest om haar bed uit te komen. Margo wist niet zeker of ze de tijd wel kon laten doortikken, als het verleden zo aan haar bleef trekken.

‘Je schijnt niet te begrijpen wat die mensen je hebben aangedaan,’ zei Crane toen hij zag hoe geconcentreerd Margo naar Joanna keek. Hij pakte haar bij haar schouders. ‘Als je tegen Cal had getuigd, hadden we hem achter de tralies kunnen krijgen. Hij heeft je verdomme verkracht! Dat heeft dat meisje van de Slocums me zelf verteld.’ Hij liet haar los en beende hoofdschuddend naar het huis.

‘Verkrachten’ klonk als een snelle en gewelddadige handeling, zoals iemand onder dreiging met een mes dwingen het geld in haar portemonnee af te staan, of iemand neerschieten of een tv stelen. Wat Cal had gedaan was zachtaardiger geweest, persoonlijker, als het overdragen van een virus. Ze had geen bezwaren gemaakt tegen wat Cal in de schuur had gedaan, was zelfs nieuwsgierig geweest naar wat er gebeurde. Maar het afgelopen jaar was dat aan haar gaan knagen en waren de bezwaren alsnog gekomen.

ISBN 978 90 472 0265 3

© 2011 Bonnie Jo Campbell

© 2012 Nederlandse vertaling Artemis & co,

Amsterdam en Bert Meelker

Oorspronkelijke titel *Once Upon a River*

Oorspronkelijke uitgever W. W. Norton & Company, Inc., New York

Omslagontwerp Janine Jansen

Omslagillustratie © Mark Owen/Arcangel Images/Hollandse Hoogte

Foto auteur © Chris Magson

Kaart © Adrian Kitzinger

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen